

Št. 12.

Ljubljana, 16. rožnika 1895.

XXXV. leto.

Vsebina: Ivo Trošt: Mladina in avtoriteta. — L. Stiasny: Lepopisje na višji stopinji. — Jos. Ciperle: Národna vzgoja. — Listek. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Mladina in avtoriteta.

Vsaka oblast je od Boga.
Sv. Pismo.

I.

Cloveško življenje v vseh dobah in z vsemi slabostmi, strastmi in nerednostmi lahko primerjamo naglemu gorskemu studentu, katerega je rodila strma planina. Naglo drvi gore sin po prepadih, razpokah, po brežinah in pečinah v mirno ravan. Šele v ravnini se mu tek umiri, uravnajo se mu bregovi in ojači blagodejna moč. Prijetno žuboreči valčki šumljajo med zelenjem ob bregovih, koder ropočejo mlini, kovačnice, fužine, tovarne . . . Krepki sin planin širi blagor po vsi okolici.

Kaj bi pa bilo ž njim, ko bi že mati narava — modra roka Stvarnikova ne bila takoj ob rojstvu vodila njegovih potij? Uničujoč in poplavljajoč bi drvil v dolino, ali bi se pa zgubil v razpoklinah, prepadih in brezdnih.

Ali ni uprav tako z otrokom?

Umna roka, ki naravnjuje tek njegovega življenja v pravo smer, ta roka si ti, družinski oče, skrbna mati, ti učitelj in vzgojitelj. — Namen človeške vzgoje je v obče znan, takoj početkom sestavka pa opozarjamo na to, da obči blagor ni jedina svrha otroku. Namen človeku je dvojen, in obče blagostanje je že posledica reka: „Ljubi Boga nad vse!“

Mnogo, premnogo je zaprek in nevarnosti, da mladina zgreši vedoma ali nevedoma pravo pot, da zaide na napačne steze, in le s težka jo je pripraviti na pot pravega napredka, prave omike. Tu uporabimo samo jeden moment razvijajoče se otroške duše. Očitno je namreč, da z razvitkom lastnega naziranja, lastne sodbe raste tudi samovoljnost, trmoglavost in upornost.

Duh človeški je sicer vedno uporen, in le prava, umna vzgoja utegne upornost toliko ublažiti, da uvaža tudi nasprotno mnenje in nazore. Glede naravne upornosti imamo mnogo vzgledov iz življenja neizobraženih narodov. Nekateri modroslovci pa razlagajo, da je uprava ta upornost znak navzetnosti in samostojnosti značaja. Ko mine človeku ta opora, postane mlačen za dobro in zlo, tako trdi pesnik: „Mit des Menschen Widerstand verschwindet auch des Gottes Majestät.“

To je resnično, a vsaka stvar do svoje meje. Upornost pokaže rada, le prerada svoje rožičke že pri nedorasli mladini, veliko raje pri odraslih ljudeh, ako ima le dovolj hrane in opore. Posledice te neljube svobode so že obrodile neizmerno gorje v družbi človeški; česa se nam je še bati, to vedo možje, ki se resno bavijo z najnovejšimi prašanji časa: o socializmu in anarhizmu.

O, svoboda, ti hčerka nebeška! Kolikokrat in koliko so že grešili na račun tvoje oblasti, na račun tvojega dovoljenja, in vender si ti sama še tako lepa, tako krasna kot jutranja zora.

V imenu svobode so se že zrušili prestoli, v imenu svobode je tekla kri v potokih, v imenu svobode so gazili že božje in človeške pravice, v imenu svobode se še danes izpodkopava sleharna avtoriteta, v imenu svobode se pripravljajo tla bodočemu prevratu, v katerem ne vemo, bode li prevrat na boljše ali na slabejše. Vse to v imenu svobode.

Res sta si ta dva pojma navidezno zelo nasprotna: svoboda in avtoriteta, prosto življenje in tiranstvo. Ali stvar treba umeti v pravi meri, ne pa v pretiranosti, zakaj vsako življenje, ki se imenuje prosto, ni svobodno, ni zares prosto življenje, in tiranstvo pa tudi ni več avtoriteta v pravem pomenu besede. Prava svoboda in prava avtoriteta lahko bivata druga poleg druge, ker se pojma ne izključujeta, marveč celo popolnita.

Avtoriteta je na spoštovanju osnovana moralna moč, ali vpliv, vzbujajoč spoštovanje, katero provzroča večja in upravičena moč. Seveda je mogoče, da se moralna moč uprav tako zlorablja kot pojem zlate svobode za izpodmikanje tal svetni in duhovski avtoriteti. In zlorabljanje avtoritete je ono mesto, katerega se najraje oprijemlje lahkomišelná mladina, da začne po malem mrzeti vsakoršno oblast. Začne ji odrekati moralno moč ter se klanjati samo jekleni sili bajonetov. Do tu je dospela izobrazena Evropa do danes.

V dalnjih odstavkih ne bomo skušali dokazati, da je pametno rabljena moč avtoritete in podpiranje iste v vsakoršni podobi šele v prid pravi svobodi, pokazati hočemo — nasprotno — posledice rušenja avtoritete.

Ljudje napačno umevajo svobodo in često svojevolsko rušijo vpliv avtoritete, zakaj prava svoboda nikoli ne dovoljuje človeku strupa, če prav ga hoče piti z medom. Zrušena moralna sila avtoritete, zrušen je tudi red v človeški družbi. In to je zlo.

Opomnim le še to, da bode tudi mladina ondaj vživala svobode najlepše sadove, če ne bo gledala in slišala dan za dnem, kako se svobodi na ljubo prezira ali celo izpodkopava veljava svetni in duhovski avtoriteti. Takšno negativno delovanje v prid človeški sreči je v novi dobi program vseh socijalnih, brezverskih društev. To so nevarne smeri, in če pomislimo, da stvar začenja nekako sistematično med mladino, ki začne v nežni mladosti morda vsled nepaznosti roditeljev ali njihovega lastnega navodila, polagoma mrzeti vsako oblast. Kal ti nesreči se pokaže v šoli, kamor ga je zanesel otrok iz domače hiše — iz družine.

V otroški duši treba užgati željo po drugačnih, po pravih idealih. S tem je ponekod mogoče popraviti, kar je skvarila družina. Sicer je pa družina podlaga, in tu treba začeti z zdravili.

Ivo Trošt.

(Dalje prih.)

Lepopisje na višji stopinji.

(Konec.)

Glede prepovedi pokončne pisave na Češkem je v glasilu nemškega deželnega društva na Češkem v „Die Freie Schulzeitung“ v 3. številki 21. letnika dné 20. vinotoka 1894 str. 70 notica, katero prečitam doslovno: „Zur Steilschriftfrage. In viele Fachblätter ist eine Notiz aus den Tagesblättern übergangen, worin es heisst, dass der Landesschulrath für Böhmen zu Beginn des heurigen Schuljahres angeordnet habe, es seien alle Versuche mit der Steilschrift einzustellen, und alle Schüler hätten wieder schief zu schreiben. Diese Verfügung sei auf eine Äusserung des Kaisers über die Steilschrift zurückzuführen. (Hier ist bis zur Stunde von einer solchen Verfügung nichts bekannt.)“

Pač pa je priobčen v „Verordnungsblatt für das Volksschulwesen für Böhmen“ 1893 številka 5, str. 86 odlok češkega deželnega šolskega sveta, kateri odsvetuje poskušnje s pokončno pisavo „bis auf Weiteres.“ Učenci pa, kateri pišejo pokončno, naj obdržijo to pisavo. — Da se

rabi pokončna pisava v vseh dosedanjih razredih na Češkem, prepričal sem se iz zanesljivega vira iz Češkega.

Omenjene notice glede prepovedi pokončne pisave so torej neresnične. Isto tako je neresnično, da naglašajo dotične naredbe, da ne odgovarja pokončna pisava pričakovanju in da je posebno za hitro pisanje nesposobna. Nasprotniki pokončne pisave sicer trdijo, da je pokončna pisava za hitro pisanje nesposobna, a praksa tega ni pokazala. Recimo pa, da je to istina. Je-li to že vzrok, da se prepove pokončna pisava? Ima-li ljudska šola nalogo gojiti hitropis? Nikakor ne! Dokazalo se je statistično, da izmed 1000 učencev rabi neobhodno hitropis le 3. To minimalno število pa zgine pri učencih na deželi, ki obiskujejo jedno ali dvorazrednice. Ako temu minimalnemu številu ne zadostuje pokončna pisava, preide lahko ista pozneje k ležeči, kar ji ne bo povzročilo veliko težkoč.

Nasprotniki pokončne pisave ji marsikaj očitajo. Vsakdo pa mora pripoznati, da je za začetni pouk bolj pripravna ter da se dosežejo boljši vspehi. Zakaj? Začetni pouk je prav za prav risanje. Mi narišemo na tablo črte, katere prerišejo učenci na tablico ali pisanko. Ako pa vidim pred seboj podobo ali stvar na vodoravnem ozadji rišem jo naravno na vodoravnem ozadji. Kar vidim poševno, rišem poševno. Pri ležeči pisavi se to ne zgodi. Tu pišemo na šolsko tablo v vodoravne črte, vrste, poševno-ležeča znamenja. Ako bi pisal učenec ta poševno-ležeča znamenja v vodoravne črte, bila bi podoba na tabli s podobo na tablici v popolni harmoniji. V to svrhu pa mora položiti učenec tablico ali zvezek v ravno lego. Ker se pa ležeča pisava ne da dobro izvršiti v ravni legi, mora učenec tablico ali pisanko poševno pred se položiti. Kaj se pa pri tem od učenca zahteva. Zahteva se od njega, da naj naredi poševno podobo iz vodoravne glavne črte šolske table v poševne črte svojega zvezka navpično k robu klopi. (Dr. Berlin in dr. Rembold zahtevata poševno pisavo, pri kateri se zvezek 30—40% k robu klopi nagne, da se pišejo pismenke navpično k telesu in k robu šolske klopi.) Kar vidi otrok vodoravno drugo zraven drugoga, ne more stopinoma drugo vrh drugega prerisati. — To ni naraven pouk, zato je ležeča pisava zavrgljiva po najvažnejšem pravilu: poučaj naravno.

Zdravniki in drugi učenjaki so večinoma za pokončno pisavo. Tudi v zadnjem času se potegujejo odločno za njo. Tako so sklenili nemški naravoslovci in zdravniki dné 24. kimovca 1894 na Dunaju soglasno: „Obligatorična vpeljava pokončne pisave je zdravstvena zahteva.“¹⁾ Isto resolucijo je soglasno sprejel higijenični kongres v Budapešti dné 5. kimovca 1894.

¹⁾ Natančneje glej: Tagblatt der 66. Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte in Wien 24.—30. September 1894 Nro. 2 str. 93.

Razven tega so poročali dunajski politični listi: Pri obisku nadvojvode Karola Ludovika v razstavi zborovanja naravoslovcev in zdravnikov na Dunaju so vzbujale slike in pismeni izdelki pokočno pisočih otrok posebno pozornost nadvojvode. Isto tako se zanima za pokončno pisavo naučni minister, ki je ob priliki vsprejema omenjenega zborovanja pri dvoru z direktorjem Bayrjem natančneje o tem vprašanju govoril. — 29. kimovca so se zbrali udje zdravstvenega oddelka omenjenega zborovanja ter si ogledali šolo, na koji uči direktor Emanuel Bayr. Demonstracija pokončno pisočih učenk, kakor tudi onih ležeče pisočih, pokazala je eklatantno zdravstveno prednost pokončne pisave.

Pisanje je v ljudski šoli važen predmet. Da pa dosežemo smoter, se ne smemo oponašati samo z uzornimi lepopisnimi zvezki, ne smemo biti ponosni se prištevati zagovornikom ali nasprotnikom pokončne pisave, ampak ves pouk v pisanji mora biti tako praktičen, da učenci izstopivši iz ljudske šole zamorejo vse to, kar so se naučili v šoli, praktično porabiti. Da pa zamorejo vse to porabiti, ozirati se moramo pri pisanji na višji stopinji v prvi vrsti na njegovo porabo v vsakdanjem življenji.

L. Stiasny.

Národna vzgoja.

(Spisal Jos. Ciperle.)

54.

Tretji so pa oni, koje imenujemo kar naravnost brezdomovince. Ti kar naravnost pravijo, da je ljubezen do domovine sama šušmarija. Samega sebe ljubiti, za samega sebe skrbeti, to je prva in glavna stvar, vse drugo pride še le v drugi, tretji ali četrti vrsti. Pač bi bilo res prav, ako bi gledal vsak človek na se, se vé brez oškodovanja drugih. Vsi bi bili potem srečni, saj je na zemlji dovolj živeža za vse. Toda s tem niso zadovoljni ljudje, in brezdomovinci najmanj. Vsak si želi pridobiti več nego potrebuje, in to ne gre nikdar brez oškodovanja drugih. Posledica brezdomovinstvu in ž njim spoeni preveliki skrbi za svoj blagor je pa ravno oni grdi egojizem, ki poganja dan danes tako bujno cvetje. Egojisti živeli so pač vedno in povsod, toda tako brezobzirnih ni bilo še nikdar.

Brezdomovinstvo gojí in razvija se sedaj najbolj med tako zvanimi socijalisti. Domovina in narod sta pri njih puhla pojma. To je pa vsled tega, ker so pod vodstvom židov, kojim ravno je domovina deveta briga. Namestu po vtrditvi narodnosti teže oni po internacionalnosti ali mednarodnosti, kar je sama gola sleparija. Saj je vender znano, da vsak človek pripada le jednemu narodu, da tedaj človek

„sploh“ ni in ne more biti nobeden. Isto tako internacijonalnega ali mednarodnega človeka si ne moremo misliti, kajti takov človek pripadati bi moral vsem narodnostim ali pa nobeni. Jedno in drugo je pa nemogoče.

55.

Lepa in dična je naša slovenska domovina. Ponosen bodi Slovenec na njo. Kateri kos zemlje neki še hrani toliko milobe, toliko krasote, kot naša domovina. Prekrasna je nje lega, prekrasne in veličastne so naše goré in ravnine, bogati so zakladi, koje hranijo v sebi naša tla, bogati so pridelki, ki nam jih daré naša polja, jasno je naše nebo, čil, bister in razumen je narod, ki biva po naši domovini, narod slovenski.

A med drugimi napakami ima naš narod še to, da se premalo briga za svojo lepo domovino. Koliko je pač ljudi pri nas, ki so prišli komaj iz Ljubljane v Šiško, ki se tako trdno drže svojega rojstnega kraja, da so jim prav sosedni kraji španjske vasi. Ti ljudje pač ne mogó imeti nikacega pojma o krasoti naše domovine. Kako naj bi se pa tudi navduševali za njo! Znano je pa tudi, da se ravno v našem jeziku, po naših knjigah in časopisih tako malo piše o naših krajih, tedaj ti ljudje tudi prilike nimajo čitati kaj o domovini. Naravna posledica temu je pa, da se jim jame dozdevati, da v naši domovini sploh ni ničesa, o čemur bi se splačalo govoriti ali pisati. — Le poglejmo v tem obziru druge narodnosti. Vsak kotiček, vsak še tako navaden in preprost košček njih zemlje opisuje in slika se s tako natančnostjo in obširnostjo, ki bi bila vredna predostikrat boljšega predmeta. Dosega se pa s tem to, da se govori mnogo več o njih domovinah, nego o naši, ki je pa vendar mnogo lepša, nego marsikatera druga. — In potem dalje. Vsakdo lahko čuje na svoja ušesa k nam prihajajoče tujce, koliko vedó praviti o svoji domovini, kako laskavo in idejalno se izražajo o nji. Mi Slovenci pa sedimo tiho, vlečemo pač vse na ušesa, sem ter tje tudi vskliknemo: „Oh, to je tam lepo in dobro!“ toda o svoji domovini ne izustimo niti gласú. Kako naj pa rečemo tudi katero, saj se ne brigamo, in zato tudi ne vemo nič.

Jaz prepotujem vsako leto ta ali oni del naše domovine; a nikdar še nisem našel nikjer Slovenca, ki bi potoval tudi v ta namen, da se uči spoznavati našo domovino. Naši Slovenci čepé po kavarnah ali se pa zarijejo v kak skrit kotiček naše zemlje, iz kojega jih ne spraviš po nobeni ceni. Vedno pa sem našel tujce potujoče po naših krajih, tujce iz daljnih dežel, celo iz Švedije sem jih že našel, in čudil sem se, kako vrlo poznajo ti našo domovino. Skriti bi se moral marsikateri naših rojakov. Najbolj sem se pa čudil, ko sem čul nekoč v Ljubljani necega Slovenca razlagati nekemu tujcu že davno ovrženo in povsem neosnovano bajko o Cirkniškem jezeru, da se na njegovih tleh seje,

kosi in žanje, kedar mu odteče voda. Oni tujec je bolje poznal to jezero, vedel je tudi natančno, da vse to ni res, in je tudi zavrnil našega domačina, naj komu drugemu pripoveduje to, in ne njemu. — Ko bi se vendar bil oni rojak potrudil vsaj jedenkrat v Cirknico, povedal bi mu tam vsak kmet, da se v jezeru ne seje, ne kosi in ne žanje nikdar.

56.

Velika nesreča za nas je to, da smo razkosani po tako mnogih kronovinah Avstrije. Ta razkosanost pričnila je tudi, da se Slovenci sami do zadnjih let prav za prav niso čutili kot jeden in isti narod, in še sedaj dela se rada sem ter tje prav po nepotrebem razlika med raznimi slovenskimi prebivalci. Saj čujemo mnogokrat rekati: ta je štajerski Slovenec, oni je zopet koroški Slovenec, in tretji je zopet primorski Slovenec. Tudi vidimo in čujemo, da n. pr. na Kranjskem bivajoči Slovenec podtika rad kakemu drugemu Slovincu kake lastnosti, kojih morda v resnici nima. Sploh Slovenci jedne kronovine radi podražijo sem ter tje rojake v drugi kronovini, češ, vi ste bolj trapasti, bolj nevkretni ali bolj leni nego mi. To je sama neumnost. Še nekaj. Jaz poznam nekega jako narodnega Slovence, kojemu je res vsak Slovenec in vsak Slovan mil in drag. A vendar se tudi ta najbolj obveseli, kedar vidi ali čuje kaj o kakem tako zvanem štajerskem Slovincu, ker je tudi on iz Štajerskega. — To je treba popolnem opustiti. Vsi smo Slovenci, vsi, ki govorimo naš slovenski jezik, vsi, kar nas je dojila slovenska mati, naj prebivamo pod Triglavom ali pod Kumom ali pod Obirjem ali kod drugod. Vsi, vsi smo Slovenci. Čemú neki delimo naš že tako majhen narod še na manjše kose. S tem ne koristimo sebi prav nič, pač pa dajemo orožje v roke našim nasprotnikom, ki sicer še govoré o Slovencih na Kranjskem, ali o onih na Štajerskem in Koroškem se kaj radi izražajo, da so le „Windische.“

Ne motimo se. Dokler nas samih ne bode navdajala in prešinjala popolna zavest, da smo vsi le Slovenci brez pridevka, tudi naših nasprotnikov ne bode minulo veselje, naš narod nazivati na razen način. Saj pa tudi v istini ni štajarskih Slovencev in ne koroških, ampak v vseh teh kronovinah biva isti vrli narod, kakor na Kranjskem — narod slovenski.

57.

Ta neprilika, da smo Slovenci raztreseni po raznih kronovinah Avstrije, ima pa tudi to neugodno posledico, da se nam jezik in narodnost ne moreta razviti tako, kakor bi bilo potrebno. Jedinó na Kranjskem uživa Slovenec še nekaj svobode, jedino na Kranjskem je še nekako gospodar na svojih lastnih tleh. A v drugih kronovinah ni tega. Tam je on vedno še državljan druge vrste, tam se še potiska v kot, kjer in kadar se le more. Ali ni to žalostno, da so morali

ravno letos vsi slovenski poslanci ostaviti vse deželne zборе, ker so vendar izpoznali, da je sramota za narod, sramota za nje, biti državljanom druge vrste.

Dosti smo trpeli, dosti smo se poniževali, dosti zaušnic prenesli smo že pohlevno od svojih nasprotnikov. Ali ni čas, da skušamo storiti temu konec? Ali smo se nalezli že tako one neumestne brezbržnosti, da nam za samostojnost ni kar nič več mar?

Naš nepozabljivi voditelj dr. Bleiweis pokazal nam je že leta 1848. pot iz vseh teh neugodnosti sproživši misel o Zjedinjeni Sloveniji. Ne vem, čemu smo opustili zadnja desetletja to tirjatev, zakaj je nismo naglaševali vedno in vedno, zakaj se nismo potegovali za njo povsod, kjer imamo besedo? Ali smo se tudi tu bali zasmehovanja naših nasprotnikov? Celó tako daleč smo zabredli, da smo sami jeli sem ter tje, da je zjedinjenje Slovencev le gola utopija, sanjarija in prazna želja. Celó sami smo smešili zadnja leta one, koji so naglašali, da je jedina rešitev naše narodnosti Zjedinjena Slovenija.

Namen tega spisa ni, se spuščati v podrobnosti te zadeve. A svetoval bi pa vendar, da bi Slovenci ne opustili nikdar več te točke, in da bi jo povsod, kjer imajo besedo, krepko zastopali. Le v združenji je moč, je svoboda; le v združenji vseh Slovencev je pogoj ohrambe našega naroda in naš prepoved.

58.

Rekel sem že, da poznamo Slovenci malo svojo lepo domovino, a ravno tako malo znana nam je naša zgodovina. A zgodovina ravno je najboljša učiteljica vsacega naroda, in najboljši pripomoček gojiti in vtrjevati narodno zavest in naroden pogum. Stare Grke in Rimljane navduševala so slavna dejanja njih prednikov pri vsacem početji, in vedno so se trudili, da niso zaostajali v nobenem oziru za njimi. A pri nas tega ni.

Po šolah učimo se le skromnih odlomkov naše zgodovine, in vedno le tacih odlomkov, ki nam kaže naše prednike le v onih slučajih, kedar so prišli v dotiko s kakim mogočnejšim narodom. Da je pa takrat naš narod dobil vselej kako zaušnico, to nas pa ravno lahko ne prepriča o sijajnosti naše zgodovine, marveč navdaja naša srca le z bridkostjo in malodušnostjo. Navdušiti nas ne more to nikakor. Saj je pa tudi umevno to. Naši pradedje, ki se nam slikajo kot narod orjakov podlegajo vselej, kedar nam jih pokaže zgodovina. Kako naj se borimo mi njihovi slabi potomci vspešno za svoj obstanek! — A vendar ima zgodovina naša mnogo sijajnih dob, v kojih venčali so se naši junaški pradedje z nevenljivo slavo; — toda tega ravno ne najdeš nikjer po naših občnih zgodovinah.

Zato bilo bi jako koristno in umestno, ako bi se jeli Slovenci vender le resno in strogo pečati s svojo zgodovino. Videli bi, da ona ni nič manj slavna, nego kacega družega naroda; videli bi dalje, da smo imeli dostikrat celo večje vspehe, nego drugi narodi; videli bi, kakov ugled imeli smo v preteklih dobah celo pri svojih sedanjih nasprotnikih in zatiralcih; videli bi pa tudi, kaj je bilo vzrok sedanjemu položaju našega naroda. A ravno napake, koje so pregrešili naši pradedje, bile bi mogočno navodilo nam, česa se imamo čuvati, da se izogibamo dan danes jednakim posledicam. Da, zgodovina je modra učiteljica narodov, a znati in umeti se je mora pred vsem.

Ne bilo bi tedaj odveč, ako se zasnuje pri nas kako društvo z namenom gojiti pouk o zgodovini slovenskega naroda. Taka društva osnovana so že tudi pri družih narodih, celo pri tacih, ki so v mnogo ugodnejšem položaji, nego smo mi. A koristna so povsod; a nam pri našala bi neskončno veliko dobrega. Verjemite mi: kdor pozna zgodovino našo temeljito, ne bode se sramoval nikdar, da je Slovenec, ampak bode mu vedno v čast, da je ud tega vrlega in čilega naroda.

(Dalje prih.)

Listek.

Pritiskanje kljuk.

Kaj naj bi Vam danes povedal, cenjena mi gospoda? Zares v zadregi sem bil, ko sem bral svoje ime zopet med poročevalci, v zadregi, kje naj bi dobil v tem kratkem časi smešno snov — kajti drugačne od mene slišati nečete! — in zaradi tega mi je postala duša žalostna. V takih elegičnih trenutkih pa mi navadno stopajo pred oči vse skrbi, ki sem jih kedaj prestal, vsa težavna pota, ki sem jih kedaj hodil.

In stopilo mi je pred otožnega duha mojega troje najtežavniših, troje najznojniših potov, kar mi jih je bilo odmerjenih v knjigi življenja. Toda ne tožim — — — vsaj vsa ta troja pota hodil je le premnog mojih tovarišev in zamerili mi radi tega ne bode, če uberem danes žalno struno! In kateri so bili najtežavnejši trenotki mojega življenja do današnjega dné? Bili so to trenotki na sledečih treh potih:

Prvikrat treslo me je po vsih udih in so mi drgetali zobje, ko mi je še v dijaških letih Amor ranil moje rahlo srce in sem prišel do sklepa, da se ne dotaknem nobene jedi več, dokler se ne približam vsaj za trenotek onemu srečnemu bitju, ki se mi je zdelo najlepše in najpopolnše na tem svetu. Huda je bila ona pot, hud isti korak — — — tako hud, da ga raje storil nisem in ko je še lakota prispela do vrha, sedal sem k skledi kot po navadi.

Drugič povešal sem glavo — in tedaj pač ne brez uzroka! — ko sem se ženil, pa so mi pravi prijatelji v kričečih bojah risali ta preljubeznjivi zakonski stan. Ker je pa to jako kočljiv predmet in so mi sploh „naša mat“ kratko malo prepovedali, da bi trosil tako nežne stvari med svet, zato sem sklenil, da Vam povem o svojem tretjem kritičnem trenutku — — — — popisati Vam hočem svojo pot — — — krog kljuk!

Veste li vi, dragi mi tovariši, kaj se pravi „kljuke pritiskati“? O srečni vi vsi, ki vam ni bilo treba potovati od Poncija do Pilata, bodisi, da so za vas kljuke pritiskali drugi, bodisi, da vam je šlo pri izbiranju služb tudi brez „kljuk“. Vam — vam se nisem namenil govoriti o pritiskanju kljuk, bila bi mi za vas beseda preokorna in fantazija preplitva. A vi vsi pa, ki ste hodili kedaj jednak križev pot, vi pa bratje — vi me bodete razumeli! Vsaka besedica moja priključuje vam v spomin vso ono dolgo vrsto skrbij in težav, stisk in muk, ki so vas spremljale na vašem potu!

Bilo je nedavno, ko smo dobili učitelji iz dežele prijazno vabilo, da blagovolimo kupiti kolekov in da pošljemo lično pisane prošnje za mestno učiteljsko službo pristojnemu mestu. Seveda sem se moral tudi jaz drenjati med dolgo vrsto odličnih kompetentov. Tovariši moji pa, katerim so vsi „furtelni“ znani, ti pa so mi dejali, da če mislim sploh kedaj v Ljubljano priti, je neobhodno treba, da se predstavim vsem udom mestnega in deželnega šolskega sveta. Dolgo sem se temu upiral in ustavljal, a slednjič sem pa le sprevidel, da moram i jaz jedenkrat storiti to pot, in sklenil sem, da pokažem gospodi v Ljubljani, da sem tudi jaz med živimi.

Oblačno jutro je bilo, ko sem stopal po šentvitskeji cesti proti Ljubljani, v roki dežnik, v glavi pa roj mislij, ki se mi pa nikakor niso hotele strniti v količkaj pripraven govor, s katerim sem mislil počastiti slednjega uda. Čem bolj sem se bližal Ljubljani, tem bolj vroče mi je postajalo, slednjič pa sem sprevidel v svojej bistrej glavi, da mi za dolg govor ne bode ostajalo časa, pa da je sploh najbolje, da se predstavim kar se da kratko, kar je najlepše rečeno z besedami: „Tukaj-le sem in tak-le sem!“

Prišel sem k sestri, kamor sem že prej obleko odposlal, „vrgel sem se v frak“, prestopil hišni prag in nastopil sem trnjevi pot krog kljuk — — — — v upu in strahu!

Podal sem se najprvo k Lojzetu, ki je v jednacijah zadregah že marsikomu z največjo ljubeznjivostjo postregel in ga radi tega vsem ostalim tovarišem priporočam v obilno naročitev — — — — „Tovariša“ seveda!

Povedal sem mu svoje težnje, pogledal ga prav milo — — — — in res! — Lojze je dal tudi meni vseh potrebnih informacij in sklenil

je celo, da me hoče voditi kot zvest angelj varuh od kljuke do kljuke!

In podala sva se proti poslopju, v katerem uraduje g. dr. A. Jaz si v mislih hitro še jedenkrat ponovim, da hočem stopiti v sobo z desno nogo naprej, da se priklonim do tal, da ogovorim gospoda se sladkim glasom ter naštejem vse njegove naslove — — — — in kar je še jednacij prevažnih okolščin več.

Ko prideva do vratarja, pa zveva, da ima gospod A sejo, ki ne bode pred drugo uro kočana. Zastonj torej vse pripravljanje! Name-riva se do milostnega gospoda B.

Ko se bližava hiši dotičnega gospoda, opomni me Lojze: „Pa imaš kaj rokavic pri sebi?“ Da, rokavice imam, pa v žepu in ne mislim jih natekniti.“ „Se ti vidi da si kmet — — — — kar urno jih natekni!“

Vedel nisem, se li šali ali govori za resnico; ko pa mi je prav pošteno „levite“ prebral, kaj se v mestu vse spodobi, kaj pa ne, nateknil sem molče rokavice, pri sebi pa sem si mislil. „Sedaj pa res ne vem ali grem sebe predstavljat ali le svojo obleko! Morda bi bilo vse jedno, ko bi bil le rokavice in svojo črno suknjo poslal na obisk. (Umesni klic: Lojze naj bi jo nosil okrog!)

„Pa še nekaj „Francelj“ pravi mi Lojze, ali veš da ne smeš reči gospodu B milostni“ ampak „gnadlev“? — „Kako praviš?“ „Pazi, da ne bodeš rekel gospodu „milostni“, ampak da rečeš lepo po krščansko kakor se spodobi „gnadlev“, ponovil mi je še jedenkrat resno. Pa večkrat še mi je moral ponavljati ono formulo, da sem se mu slednjic udal tudi v to in stopal sem po veži pa po stopnjicah gor, na tihem pa sem izgovarjal „gnadlev“ — — — gnadlev“ — — — —.

Mrežasta vrata brez kljuke so mi zastavile pot, zvonec zraven njih pa mi je govoril, da je pri gospodi v navadi, da se najprej ž njim govori. Na trikratno zvonjenje priziblje se k omrežju ženska, ki me vpraša, česa bi rad. „So milost — gnadlev gospod doma?“ „Ni jih ne, na deželi so in jih ne bode kmalo domu,“ odgovori mi in otide — — — jaz pa sem nekaj hipov občudoval tista praktična vrata, pri katerih se da pogovoriti, če tudi so zaprta.

„No, kako je?“ vpraša me Lojze, ko pridem dol. „Nič ni — — — — gospoda ni doma.“ „Škoda! Zdaj pa Francelj, obžalujem, da ne morem dalje s teboj, glej, kapljati je pričelo in bati se je obilega dežja, jaz pa sem brez dežnika. Vsaj veš večinoma za vse gospode!“ Tako mi je govoril Lojze in mi ponudil roko k slovesu; jaz pa sem ga zahvalil, segel mu v desnico — — — pri srci pa mi je bilo hudo!

(Dalje prih.)

Črnagoj.

Naši dopisi.

Iz novomeškega okraja 19. vel. travna. — Krasno je vzšlo solnce 2. vel. travna in s svojimi žarki sipalo srečo in veselje na pomladansko — mlado zemljo. Toda nam učiteljem novomeškega okraja sijalo je na žalostno pot. Ta dan odločen je bil činu pijetete in kolegijalnosti: postaviti in blagosloviti je bilo treba nagrobna spomenika dvema prerano, veliko prerano umrlima tovarišema. Oba, Josip Perko in Anton Vrančič, šla sta od nas v tako zvanih najlepših letih; prvemu bilo je jedva 30, drugemu še ne 40 let. Oba zapustila sta nedoletno, nepreskrbljeno deco v nežni starosti. Oba sta se odlikovala po izredni skromnosti, obeh naravna ljubeznivost pridobila jima je mahoma vsa srca, naklonila dosti prijateljev. Vsi njiju tovariši bili so jima prijatelji. In takó se je zgodilo, da se nismo mogli veseliti krasote mladega jutra, da nam je legal mrak na dušo v tem, ko se je radovala vsa priroda. Mislili smo na-nju in ta misel, turobna in žalna užé sama ob sebi, spojila se je še z živim sočutjem za njune žalujoče ostale. Oj, ti jasno, mlado solnce, nam bilo si mračno tisti dan!

Ali vender si nam ti pomoglo, da je vsa slavnost vršila se dostojno, dà slovesno. Zbralo si nas 15 udeležencev, kar pri razsežnosti in neugodni zvezi našega okraja ni malo število, pripeljalo si nam celó 3 drage goste iz sosednjega litijskega okraja.

Ob 9. uri dopoldne bili smo vsi zbrani v oddaljenem gorskem Ambrusu pri službi božji in veličastno petje polnilo je božji hram. Poleg zvonkih tenorjev gromeči bas in te je vezal krasnega baritona milobni čar. Zopet jedenkrat smo se prepričali, kako izbôren pevska materijal je raztresen po deželi in zopet nas je prevzela misel, zakaj se ta krasni materijal ne združi večkrat v skupno delovanje. Ali bi res ne bilo mogoče?

Po dokončani službi božji šli smo na pokopališče, kjer je g. župnik prijazno ustregel naši prošnji in zapél „Liberó“ ob, če tudi skromnem, a vender čednem, kamenitem spomeniku, ki naj svetu priča o naši stanovski ljubezni. Krije nam tovariša Perko-ta, združenega z mlado soprogo, ki je šla pred njim na ôni boljši svet, pripravljaje mu pot, po kateri ji je sledil v jedva šestih tednih Služboval on sicer ni v Ambrusu, temveč v Šmihelu pri Žužemberku, ali tu mu je tekla zibel in rojstni kraj dal mu je tudi prostora za večni počitek. Pokopališče, kakor preje cerkev, bilo je polno ljudstva in rodbina pokojnikova plakala je ob milih glasovih žalostink: „Usliši nas, Gospod“ in „Nad zvezdami“, katere smo zapéli po „Liberi“, zapeli z iskrenim občutkom.

Po kratkem odmoru pod gostoljubno streho tovariša Jarma ostavili smo Ambrus, saj nam je bilo predpoludnem vršiti še jedno žalostno dolžnost.

Odpeljali smo se v Zagradec, kjer stoji prvemu sličen spomenik tovariša Vrančiča, ki je večino svojih službenih let posvetil Zagradcu in tam tudi izdihnil blago svojo dušo v polnem izvrševanju svojih dolžnostij. Ob določeni uri, o $\frac{1}{2}$ 12. bili smo zbrani pri njega grobu in z nami vred cenjena obitelj drazega ranjcega. Naša misel je bila, da bi i tukaj začeli slavnost z božjo službo, ali je vsled prevelike oddaljenosti Ambruša, ki leži prav ob periferiji našega okraja, bilo povsem nemogoče, na en dan prisustovati dvema sv. mašama. Zató smo morali opustiti to lepo misel ter odredili za Zagradec le „Liberó“. Naprosili smo zagraškega g. župnika, da bi blagovolil vršiti sv. obréd in on nam je drage volje obljubil, pričakati nas domá. Bodi obema gg. župnikoma na tem mestu izrečena zahvala na njiju prijaznosti.

Zapeli smo tudi tu dve žalostinki in potem se poslovili i od tega drazega ranjcega tovariša. Žalost polnila nam je srce, a tolažila nas misel, da „zopet vidimo se nad zvezdami.“ Bog z Vama, mila nam tovariša in mir Vama! Usliši nas, Gospod!

Par uric, katere nas je družil obed, dalo nam je priliko, da smo se seznanili z dragimi gosti iz litijskega okraja. Bili so to gg. voditelj Kovač iz Zatičine, nadučitelj Škrbinec in učitelj Verbič iz Višnjegore. Ne bodi jim neljubo, da jih tu zahvalimo na

njih tovariški požrtvovalnosti. Njih prisotnost povzdignila je slavnost na vrhunec. Srčna jim hvala tudi na obljubi, da nam svoje izdatne pomoči ne odtegnejo pri prihodnji jednako žalostni priložnosti, koja nas uže čaka v Št. Lovrencu ob Temenici za pred kratkim prominulim tovarišem Kmetom.

Oj smrt, neusmiljeno vihtiš bridko svojo koso nad nami! Dobra štiri leta komaj obstoji naše društvo in uže mu je postaviti četrti spomenik. Oj, kruta smrt, oj učitelj — trpin!
Sch.

Iz Polja. (Anton Jereb †). V „Učiteljskem Tovarišu“ z dné 16. vel. travna je bilo obvesteno, da je umrl v Zalogu pod Ljubljano upokojeni učitelj-voditelj, g. Anton Jereb. Ker je bil blagi pokojnik jeden starejših, do sedaj še živečih kranjskih učiteljev, je vredno, da se mu posveti v tem listu, čegar podpiratelj je bil že iz-za njegovega početka, mali spomenik.

Anton Jereb se je porodil dné 14. prosinca 1830. l. v Idriji. Ljudsko šolo je dovršil na c. kr. glavni šoli v rojstvenem mestu s prav dobrim uspehom pod učiteljem Putré-tom. Učiteljsko pripravnico je dovršil v Ljubljani, ter bil po prestani zadnji pre-skušnji leta 1852. še istega leta dekretiran za pomožnega učitelja v Višnjogoro. Tu je ostal do leta 1856., katerega leta je bil prestavljen na lastno prošnjo v Sorico na Gorenjskem, kjer je opravljal službo učitelja in še takrat običajno službo orgljava in cerkovnika. Sè slovenskim pisateljem tamošnjim kaplanom Svetličičem bila sta najboljša prijatelja. Leta 1859. je prišel kot učitelj in orglavec v Knežak na Notranjskem, ter ostal tamkaj 15 let, do leta 1874. Najlepše dneve svojega življenja preživel je tam, kakor se je sam izrazil, dasiravno je kraj na kraškej zemlji, in je bil njegov zaslužek večinoma béra, bil je vender vedno zadovoljen. Tu je pridno delal in skrbel za razširjanje in povzdigo sadjereje, ter je vsled pridnega in marljivega poučevanja v tem predmetu kmetijstva dobil pohvalo in podporo od deželnega odbora kranjskega. Učiteljstvo istega okraja ga je cenilo in ljubilo.

Leta 1874. prišel je za učitelja v Ihan in ostal tu do leta 1877. Ihanci se ga še sedaj s pohvalo spominjajo. Od tod se je preselil imenovanega leta v Vodice in čez 2 leti v Tunjice. V teh zadnjih krajih mu razmere niso bile ugodne in so tudi vplivale na njegovo zdravje.

Leta 1884. bil je prestavljen na lastno prošnjo v Dolsko ob Savi, kjer je deloval do leta 1889., do upokojenja. Po umirovljenji preselil se je v Zalog ob južni železnici, kjer je še vedno poučeval privatno nekatere otroke tamošnjih posestnikov in železniških služabnikov.

To leto poučeval je v I. razredu štirirazredne ljudske šole pri D. M. v Polji nadomestovajoč obolelo učiteljico. A tudi med tem časom ga je bila njegova srčna bolezen napadla, katera je pa takrat vender še naglo odjenjala. Toda 13. vel. travna napade ga na sprehodu in stori konec njegovemu življenju. Pogreba dne 15. vel. travna se je udeležilo več učiteljev, več železniškega osebja, nekaj učiteljskih pripravnikov in šolska mladina od D. M. v Polji. Peveci so mu zapeli tri nagrobnice v slovo. Tudi obilo ljudstva skazalo mu je zadnjo čast. Bil je blagega srca, zvest in ljubeznjiv prijatelj in tovariš in jako skrben družinski oče. Miren značaj je bil, naj tudi v miru počiva.
Fr. Kavčič.

Vestnik.

Osobne vesti. Dné 4. t. m. je umrla gospa Gabriijela Zech-Ihan, učiteljica v Trziči. Porojena 1863. leta v Zatičini postala je 1884. leta učiteljica na Štajerskem, potem je prišla kot stalna učiteljica v Trzič. Bila je prav dobra in uneta učiteljica. V m. p.!

Književno naznanilo in prošnja. P. n. mladino ljubom slovenskim, zlasti pa onim gospodom, ki so popraševali že lani po I. zvezku „Zabavne knjižnice“, tem potom uljudno naznanjam, da je rečeni snopič izišel pred kratkim v drugi, popravljeni izdaji, in da ga je zopet moči dobiti pri podpisnem izdajatelju po navadni ceni (15. kr. komad). Zajedno se obračam na tem mestu s prelepo prošnjo do vseh onih p. n. prejemnikov „Zabavnih knjig“, ki še do sedaj za doposlani jim 4. zvezek niso poravnali naročnine, naj blagovolijo to storiti čim najhitreje, da mi bode mogoče pokriti tiskarske troške ter mogoči preostanek poslati po potresu prizadetim in Ljubljano, kakor sem storil to tudi s čistim dohodkom 3. zvezka „Zabavne knjižnice“.

Tvarina za V. zvezek je tudi že pripravljena in se bode izročil rokopis še ta mesec tiskarni.

V Središču, dne 10. rožnika 1895.

Anton Kosi,
učitelj in izdajatelj „Zabavne knjižnice“.

Učiteljske plače drugod in pri nas. Solnograški deželni zbor je dovolil onim podučiteljem, ki že 10 let službujejo, učiteljsko plačo. — Koroški deželni zbor je letos zopet uredil učiteljske plače in sicer tako, da pride sedaj več učiteljev v višje plačilne razrede. V prihodnje bode v I. plačilnem razredu s 700 gld. namesto 32, 75 učiteljev, v II. plačilnem razredu namesto 52, 100; v III. razredu namesto 259, 200 in v IV. razredu pa namesto 158 le 126 učiteljev. Za učiteljice, ki so dobivale dosedaj 80% od učiteljske plače, se je ustanovil I. plačilni razred in sicer jih pride v I. razred 10 (do sedaj 0), v II. razred 15 (do sedaj 13), v III. razred 30 (do sedaj 30). Plača podučiteljev brez izpita vsposobnosti znaša 360—400 gld. in podučiteljic pa od 300—320 gld. V vsem se je od 705 služeb pomaknilo v višji razred 331. Meščanskim učiteljem, ki so imeli po 700 in 800 gld. plače, se je povišala plača za 100 gld. — Štajerski deželni zbor je opustil IV. plačilni razred s 550 gld. Šole, ki so bile sedaj v III. plačilnem razredu, so se pomaknile v II. razred ter se dovolilo v ta namen 10.000 gld. Definitivni podučitelji in podučiteljice, ki že deset let službujejo, dobé 40 gld. osobne doklade. Provizorični podučitelji in podučiteljice se bodo uvrstili v III. plačilni razred. Vsposobljene učiteljice ročnih del bodo dobivale mesečno plačo. Za ureditev teh plač je dovoljeno 66.699 gld. — Moravski deželni zbor je priznal vsem ravnateljem meščanskih šol ter nadučiteljem na večrazrednicah in voditeljem jednorazrednic prosto stanovanje, oziroma stanarino in sicer v mestih z 2000 prebivalci po 80 gld.; v mestih z manj nego 5000 prebivalcev po 120 gld.; v mestih, ki imajo od 5000 do 10000 prebivalcev, po 160 gld. in v mestih z več kakor 10000 prebivalcev po 200 gld. stanarine na leto. (Naši gg. deželni poslanci, oglejte si te številke, ter ne bodite tako trdosrčni kedar je treba kranjskemu učiteljstvu gmotno pomagati! Uredništvo.)

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta je poslal g. Josip Korban nadučitelj v Št. Vidu pri Zatičini 17 K. Darovali so gg. Ivan Prijatelj 6 K; Vinko Slivnik 4 K; Josip Korban 4 K; Ivan Kremžar 2 K — vsi iz Št. Vida in Ernst Vrančič iz Zatičine pa 1 K. Živelj vrli darovalci in njih nasledniki!

Učiteljski konvikt. Spominjajte se učiteljskega konvikta pri okrajnih učiteljskih konferencah!

Dnevni red okrajne učiteljske konference kočevskega okraja v Ribnici dne 26. rožnika t. l. ob 9. uri predpoldne. 1.) Predsednik otvori konferencijo in imenuje namestnika. 2.) Volita se zapisnikarja. 3.) Opazke pri inšpekcijah. 4.) Razgovor o dospelih ukazih. 5.) Kako postopaj učiteljstvo, da si pridobi vsestransko spoštovanje? Referenti: gg. Franc Jaklič, Andrej Cvar in Ivana Arko. 6.) Poročilo knjižničnega odbora, predlaganje računa in nasveti o nakupu novih knjig. 7.) Razgovor o učnih knjigah, ki se imajo rabiti prihodnje šolsko leto. 8.) Volitev knjižničnega odbora. 9.) Volitev stalnega odbora. 10.) Nasveti, ki se imajo naznaniti c. kr. okr. šolskemu svetu v Kočevju do 20. rožnika t. l.

Uzroki potresov in potres v Lizboni 1755. Učenjaki navajajo tri glavne uroke potresov in po teh uzrokih razločujejo tudi tri vrste potresov. Kot prvi uzrok navajajo vodo, katera polagoma izdolbe podzemeljske jame in dupline, katere se sesujejo in tako pouzročé potres. Taki potresi se vrše tudi v krajih, kjer rudokopi izpodkopljejo zemljo, ki se večkrat usede in udere z velikim ropotom. Taki potresi so vedno krajevni in se ne raztezajo na obsežno ozemlje.

Druge vrste potresi so v zvezi z delovanjem ognjenikov ali gor, ki ogenj plujejo. Take potrese pouzročajo navzgor prodirajoči plini, sopari in izmeti raztopljenih tvarin.

Kedar te sile dobé izhod, potem ponehajo potresi. V deželah, kjer so ognjeniki, taki potresi redno naznanjajo izbruh in izmet teh ognjenikov.

Takozvani tektonski potresi pa nastajajo, ker se zemlja znotraj polagoma ohlaja in stiska. Vsled tega krčenja in stiskanja zemlja poka v notranjem ter se seseda, in to pouzroča potrese. Te vrste potresi so navadno najhujši, ker z njimi delujejo ognjeniki.

Jeden najhujših potresov je bil 1. listopada 1755 v Lizboni na Portugalskem, stresal je dvanajstino zemeljske površine. Lizbona je bila tedaj cvetoče in bogato mesto z 41 cerkvami in mnogimi palačami, katerih največja je bila takozvana arabska. Na vseh svetnikov dan 1755. je bilo jasno nebo, solnce je prijazno sijalo, zrak je bil miren in čist brez vetriča. Ljudje so bili večinoma v cerkvah, kar prične okoli 9. ure grmeti po ulicah, na to močan sunljaj in valovito zibanje zemlje, med tem s strašnim ropotom grmé cerkve, palače, hiše in kočé na tisoče ljudij, katere žive pokopljejo razvaline. Nobeno pero ne more opisati strahu in krika prebivalcev, ki so zmedeno dirjali po trgih pod milo nebo ali pa v poslopja, ki so ostala še cela. Prvi sunek je popolnem razrušil kraljevo palačo in pa krasni jezuitski samostan, čegar prebivalci so bili mrtvi do zadnjega.

Na tisoče ljudij, koprnečih na trgih in ulicah, je pobila opeka, tramovje in zidovje. Ker ni bilo mogoče hitro odnašati podrtin in groblja, umirali so mnogi žeje, lakote in strahu pod razvalinami. Nesreča je bila tem večja, ker je reka Tajo narasla v hipu za 40 čevljev in preplavila mesto. Pogrezali so se nasipi z ljudmi, ki so ondi izkali rešitve. Ko je voda upala, štrlele so iz valovja skale, katerih pred potresom ni bilo videti. Ob jednom je nastal divji vrtinec, ki je vzdignil črne oblake prahu in zatemnil dnevno svetlobo. Ljudje so trepetali groze, čes, da se bliža sodni dan.

Drugi hujši sunkljaj je trajal več minut ter zibal še stoječa poslopja, kakor vihar vrhove dreves. Pri tretjem sunku se ljudje niso mogli vzdržati na nogah in so popadali na tla. Da je bila nesreča polna, začelo je deževati, mesto pa goreti. Osem dnij je ogenj divjal po razrušenem mestu. Okoli 40.000 ljudij je bilo ubitih in jih je umrlo vsled strahu, lakote in mraza.

Takoj so morali iz vseh krajev priti vojaki v Lizbono, da so pogasili ogenj, ranjene nosili iz razvalin, strahovali razbojnice in ljudem napravili šotor. Ko je za silo bilo vse urejeno, dala je vlada mesto sezidati po novi osnovi tako, da je Lizbona še dandanes eno najlepših mest na svetu. Daj Bog, da se bode isto moglo reči za par let tudi o naši toliko skušeni Ljubljani!

Na 1000 prebivalcev pride na Saksonskem 182 ljudsko šolskih učencev, na Pruskem 172, v Švici 160, na Bavarskem 158, na Švedskem 157, na Angleškem 153, v Avstriji 146, na Francozskem 97, na Finskem 89, na Laškem 72, v Bolgariji 66, v Srbiji 62, v vshodni Rumeliji 57, na Grškem 50 in na Ruskem pa 20.

Ljudsko šolstvo na Kranjskem. Kranjska ima jedno meščansko šolo v Krškem in 323 ljudskih šol s 587 razredi, ki so po posameznih okrajih tako-le razdeljene: Ljubljana 8 (37 razredov); okolica Ljubljana 29 (49 razr.); Kamnik 29 (42 razr.); Kranj 39 (65 razr.); Radovljica 26 (41 razr.); Litija 21 (38 razr.); Krško 25 (54 razr.); Rudolfovo 31 (50 razr.); Črnomelj 20 (34 razr.); Kočevje 34 (64 razr.); Postojina 36 (57 razr.) in Logatec 25 (58 razr.); 186 je jednorazrednic, 65 dvorazrednic, 28 trirazrednic, 36 štirirazrednic, 7 petrazrednic in 1 osemrazrednica.

Oklic! Več gg. tovarišev izrazilo mi je željo po sliki (fotografije kabinetne velikosti) nepozabnega ranjkega V. Ribnikarja, predsednika „Zaveze“. Ako želi še kateri cenjenih tovarišev ali tovarišice imeti sliko, naj se blagovoli oglasiti po dopisnici pri podpisnem, da vem, koliko komadov mi je naročiti in kako bode s ceno. Oglase naj se pa kar najpreje, da bodem zamogel že v prihodnji številki „Učiteljskega Tovariša“ prijaviti ceno. Čim več se jih oglasi, tem nižje bode cena.

V Dol. Logatcu, dné 12. junija 1895.

Ivan Šega.

Ljudsko štetje v Bosni in Hercegovini je bilo zaključeno z dném 22. t. m. Izid tega štetja v posamičnih okrajih z dotičnimi zapisniki vred dospe statističnemu uradu v Sarajevo še-le okolo 15. junija t. l. vendar pa se more iz povprečnih števil soditi že sedaj, da se je prebivalstvo in število poslopjaj tekoma zadnjih 10 let skoro po vseh okrajih pomnožilo za 20 do 24 odstotkov.

Slovanska pesem v južni Afriki. Dné 26. sušca bil je v Cape Townu, najjužnejšem mestu Afrike, koncert, pri katerem so sodelovali tudi pevcí in godba avstrijske vojne ladije „Donau“, ki se je tačas ravno mudila v luki omenjenega mesta. Na omenjeni vojni ladiji nahajata se tudi dva Ljubljancana, častnik Mladič in kadet M. Koch, ki sta pevca na ladiji naučila tudi nekoliko slovenskih in hrvatskih pesnij. Tudi pri koncertu v Cape Townu zapeli so pevcí „Liepa naša domovina“ in „Živila Hrvatska“; pesni

našli sta — kakor se nam poroča — tudi pri afriškem občinstvu burno priznanje. Tudi godba je igrala več slovanskih skladeb. Konec koncerta igrali sta avstrijska pomorska godba in godba 2. angleškega polka York & Lancaster avstrijsko in angleško himno.

S. N.

Visoke hiše. Mestni statistik v Čikagu je te dni seštel one hiše v mestu, ki so 6 ali več nadstropij visoke. Po tem izkazu je v Čikagu 150 hiš, visokih 6 nadstropij, 70 po 7 nadstropij, 43 po 8, 10 po 9, 13 po 10, jedna 11, 12 po 12, 3 po 13, 10 po 14, 8 po 16, jedna 17 in jedna celó 20 nadstropij visoka. No, ako bi v taki hiši stanoval človek v XX. nadstropju ter bi moral gori in doli po stopnicah, moral bi vstati zjutraj ob 5. uri, da bi došel do 1. ure popoldne do veže, potem bi se pa moral takoj obrniti in lezti navzgor, da pride do 9. ure utrujen k počitku. Na srečo se pa praktični Američani potegujejo in spuščajo s posebnim strojem v razna nadstropja.

Nova železnica v Bosni. Dne 1. vel. travna se je odprla nova železniška proga Dolnji-Vakuf-Jajce, dolga 33,7 km. Začela se je graditi lansko poletje. S to progo imata Bosna in Hercegovina zdaj 747.739 km železnic.

Hud potres na Turškem je razrušil mesto Paramythia v Epiru. Nad 50 oseb je bilo ubitih, 150 ranjenih, nekatere se pa pogrešajo. Hiše so večinoma razrušene, 300 let stara grška cerkev pa je bila več metrov v stran potisnjena. Prebivalci morajo bivati noč in dan pod milim nebom, ker še niso mogli dobiti šotorov.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1497

o. š. sv. Na štirirazredni dekliški ljudski šoli v Kočevji je stalno popolniti mesto šolske voditeljice in nadučiteljice s prijemki III. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Prošnje do 30. rožnika t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji, dne 2. rožnika 1895.

Št. 570

o. š. sv. Na jednorazredni ljudski šoli v Lešah podelila se bode s pričetkom šolskega leta 1895/96. služba učitelja in učiteljskega voditelja v IV. plačilni vrsti s prostim stanovanjem stalno event. začasno.

Prosilci za to učiteljsko službo naj svoje primerno opremljene prošnje po predpisanem poti do 28. rožnika 1895. vložijo pri podpisnem oblastvu.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 27. vel. travna 1895.

Na oddelku za mladoletne korigende v deželni prisilni delavnici v Ljubljani je izpraznjena služba učitelja z letno plačo 700 gld. in prostim stanovanjem. Zahteva se sposobnost za slovenske in nemške ljudske šole in znanje laškega jezika in godbe.

Prošnje naj se vložijo do 1. mal. srpana 1895. pri deželnem odboru v Ljubljani.

Listnica upravnistva: *Z mesecem rožnikom bo pretékla prva polovica t. l. in nam je treba poravnati tiskarske troške za II. četrtletje. Ker za to nimamo denarja, pozivljemo se do onih p. n. naročnikov, ki svoje dolžnosti še niso storili, z uljudno prošnjo, da bi svoje zaostaline blajgovolili poslati vsaj do 8. mal. srpana 1895. l.*

Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 1; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.